

Kangasala 27 p. Marraskuuta 1899

Rakas Antti!

Kirjeesi tavallaan hämmästytti minua vaikka siinä mainittu mielenilmaus olikin ennemmin eli myöhemmin odotettavissa. Tännlaiset mielenmuutokset syntyvät jokaisen totuutta ja oikeutta tuntevan ja harrastavan jalon ihmisen elämässä sitämyöten kuin ymmärrys kehittyy ja tieto laajenee. Muutoksen alaista on ajatus-suunta vielä varttuneenkin miehen. Se muuttuu karttaessaan eteentulevia esteitä. Mutta vaikka karttailee, ei silti hylkää sitä päämaalia kohden pyrkimistä johon toivoo, jos kylläkin elämän todellisuudessa tämän päämaalin ihanneolemus on kadottanut osan siitä loisteesta jonkamoisena nuorukainen sitä haaveili. Saavuttaakseen päämaalin, tarvitaan ensimmäisestä hetkestä viimeiseen "rautainen" tahto; alati samaa tarkoitusta tähtäävä pyrkimys; uupumaton ahkeruus ja havaintotaito ottaakseen mitä hyvää matkan varrella on olemassa ja saatavissa. - Ajattele minkä suunnattoman määrän tehtäviä ja tutkimuksia kaikki ihmiskunnan hyväntekijät ovat saaneet ja täytyneet suorittaa ennen kuin ovat saavuttaneet osan vain toivomistaan tuloksista. Ottaakseni esimerkin läheltä, viittaan J.W.Snellmanniin, jonka päivätyön hedelmän itse olemme saaneet nauttia. Nyt jo tunnustaa jokainen, että hänen tekonsa eivät olleet jokapäiväistä laatua, niin kuin ei kenenkään muunkaan reformaattorin. Mutta suuriin töihin tarvitaan suuret valmistukset. Jokainen reformi tapaa määrättömiä vastuksia ja ankaria, kiivaita vastustajia. Reformin mies, puoltaja, pitää omaavan ominaisuuksia, tietoja ja taitoa kumoamaan vastustajien esteet.

Sinä aiot auttaa työväestömme olot. Luet itsesi maisteriksi; suoritat agronomi tutkinnon, pääset ehkä lääninagronoomiksi ja mahdollisesti puustellin vuokraajaksi ja otaksut tällä vähäpätöisellä työllä ja valmistuksella olevasi varustettu kääntämään olevat epäkohdat, reformeeraamaan vuosituhansien juurtuneet tavat. Tämä olettamisesi on sitä voimaa, jota Snellman niin sattuvasti ja todellisesti, puhumattakaan kauniisti, kuvaa pienessä kirjoituksessaan "Ynglingens ideal och mannens". Se on nuorukaisen into, joka uskoo käsivartensa kyllin jänteväksi kukistamaan kaikki ne esteet, jotka eroittavat hänen siitä ihanteensa loisteesta, joka kirkkaana hänen mieltänsä hallitsee. Se on unelma, joka haihtuu, se on pettävä heijastus vain. On oikein, että pyrintösi päämaaliksi asetat synnyinmaasi hyödyn. Toivon kaikesta sydämestäni, että lapseni tulisivat ymmärtämään, että paras palkinto elämäntyöstä on se kuin on voinut tehdä jotakin kanssa ihmisten eteen. Mutta olen myöskin aina toivonut että he perinpohjin varustautuisivat siihen elämän työhön, johon Jumala heidät tahtoo viisaudessaan asettaa. Ei niin, että sanoisivat elämänsä ehtoopuhteella Herra! kaiken tuon olen tehnyt, vaan niin, että osaisivat sanoa "en minä ole mitään toimittanut, se olet Sinä minun Jumalani joka minua asioillasi käytit." Siinä hengessä, siinä toivossa ja siinä tahdossa on viisautta suurta ja jaloa

elämän tehtävää varten ammennettava. Pyrintösi on hyvää, sitävarten kannattaa työtä tehdä. Mutta välikappaleesi, aseesi ovat aivan liian vähän ahjossa olleet jos valitset tuon lyhyemmän tien. Semmoisilla aseilla ja tiedoilla ei ratkaista kysymystä, jota ei ainoastaan meidän, vaan muidenkin maiden kansallisekonoomit ja tietoviisaat eivät ole voineet paremmalle tolalle johtaa kuin se nykyään on. Huonoa tulosta seuraa socialisti opista ”työlakko”. Se on hetkellistä, raakaa väkipakkoa. Tässä on Wapahtajamme lauselma ”pane miekkasi tuppeen, sillä kaikki, jotka miekkaan tarttavat, pitää miekalla hävitettämän” aivan paikallaan. Jos työväestön oloja parannetaan, niin tarvitsee ei ainoastaan työväestön tieto ja taito parannettaman ja laajennettaman, vaan samalla ja kenties etupäässä työnantajat saataman suurempaan vuorovaikutukseen väkiinsä. Kiitetään entistä patriarkallista aikaa jolloin esim. palkolliset olivat kuten perheen jäseniä. Nyt on välit kylmiä. Saadaanko itsekkäisyys vähenemään molemminpuolin, siitä riippuu aika paljon.

Edellisestä huomannet ajatukseni lukusuunnitelma muutoksesta. Jos todenteolla luulet löytäneesi kutsumuksesi työväenkysymyksessä, niin vaaditaan siis ennen kaikkea tietoja, siis filosofiaa ja juridiikkaa. Näitä karttunee jo ennen ajatellussa suunnitelmassasi molempien oikeustieteidetten lukemisessa. Häilyminen tänään sinne, huomenna tuonne, ei anna mitään tulosta. Wähät siitä jos joku vuosi enempi kuluu. Ajatus on kypsyneempää, tieto ja kokemus laajempaa kuta enemmän on voinut ammentaa kuin tilaisuutta on. Mitä myöskin on huomioon otettavaa on vastaisuuden toimeentulo. Sinä et tule toimeen lääninagronoomin palkalla. Sinun koko olemuksesi ei sovellu maanviljelykseen. Siihen tarvitaan toisenlaisia luonteenominaisuuksia kuin sinulla on. Heitä siis se tuuma. Se on minun mieleni siitä. Ellen minä voi oloasi Hgissä kokonaan maksaa, joka tietysti riippuu ansioistani, niin täytynee sinun kuten niin monen muunkin elää supistuneemmin ja tulevien ansioittesi varalle. Koetan kuitenkin siinä suhteessa mitä voin, sillä en minä eikä rakas äitisikään tahtoisi nähdä lapsensa velkaantuvan. Se on taakka, joka on kuin kahle jalassa mieltä painamassa. - Lauvantai illalla tulin reellä kotia Luopioisista. Sunnuntaina j.pp. olin lapsia kускаamassa Jalmari-enolle kun toivoivat pääsevänsä reellä ajelemaan.

Ylihuomiseksi toivotamme kaikki täydestä sydäimestä Sinulle onnea! Sano Inelle että hän lähettää mitat kuinka suuren kaapin hän tahtoo. Koetan sen mukaan tehdä piirustuksen, vaik'en ymmärrä miten senlaisen yksiosaisen voi saada.

Äidille ja minulle yhteinen joululahja nim. petr. gaasukeittiön, älä meille muuta osta. Nyt on aika lopettaa. Isä Jumalan turviin! Sydämelliset terveiset sikäläisille kaikille. Isä

